

ოზურგეთის თეატრის ისტორიიდან

თეატრალურ სანახაობათა ისტორია
გურიაში მაბია V გურიელის (1789–1826)
დროიდან იწყება, რომლის სასახლე იმ დროს
ეპროპეული ხასიათის კულტურული საღლონი
იყო დასავლეთ საქართველოში.

„გურიის ამბები, 1919 წლის №56 თურქული ბოლო: „მამა V გურიელმა ყაშვილთა სასწავლებლად გააჩინა ოზურგეთში შეკოლაი, ვაჭრობისა და აღემძიცემისას განსახმევბლად ერთ თავის სოფელთაგანში დააწესა მარინება, (დღესასწაული წმინდა მარინესა) და გააჩინა იქ აღმარკა. ...თავის სასახლეში საფუძველი დაუღო ევროპულად მოწყობილ საღლონს –პირველ კულტურულ ცენტრს დასავლეთ საქართველოში, სადაც მოაწყო ზნეიბათა საღამო შესაქცევი შეკრბილება ასამბლეების მსგავსად, გამოიყანა ევროპიდან ბუზიკის მასწავლებლები, შეადგინა თავისი ბუზიკა და ჩვეულებათ გააჩინა ევროპული ტანცები. 1823 წელს გურიას და კერძოთ ოზურგეთს ესტუმრა გერმანელ მოხეტიალე მსახიობ კომედიანტთა, ჯამბაზთა და აკრობატთა ჯგუფი, რომელიც გურიელმა თავის კარზე დაიტოვა საღამოთა და სანახაობათა მოწყობისა და გართობის მიზნით. გურიაში და კერძოთ ოზურგეთში ხშირი იყო საშინაო წარმოდგენების გამართვის შემთხვევები. წარმოდგენებს მართავდნენ კერძო სახლებში, ბაბლიონოეკა –სამკითხველოებში, სკოლისა და საზოგადო საკრებულოს დარბაზებში. აქური სცენის-მოყვარულთა წრიდან გამოვიდნენ ქართული თეატრის ცნობილი მოღვაწენი, და მსახიობები: ალექსანდრე ქორქოლიანი, ვასო ურუშაძე, ქართული თეატრისა და კინოს გამოჩენილი რეჟისორი ალექსანდრე წუწუნავა და სსვები. პირველი წარმოდგენა გაიმართა ქალაქ ოზურგათში 1888 წლის სიძირიში გადასახლდა.

თესტი გენერაცია 1900 წლის სექტემბერის კანკორ-
პოს გაბრიელ ქიქიძის სახლში, რომელიც
1901 წელს დაიწყვა. სახლი მდებარეობდა იმ
აღგილას, სადაც დღეს ფუნტის ყოფილი პარ-
კანდელი შენობაა. წარმოდგენა გამართეს ივნებ
ნაკაშიძემ, დიმიტრი გურიელმა, „თამარ-
ანის“ ავტორმა სიმონ გუგუნავაძემ, კნეინა მაკა-
ნაკაშიძემ. წარმოდგენილი იყო მევლისის (ფსევ-
დონიძი) — გაზტე „ივერიის“, თანამშრომელ — პუბ-
ლიცისტების დ. მიქელაძის სამ მოქმედებიანი
კომედია „კალანდობა. .

ძორნიდან იქუთი გოლის ძესა ზევნელდე,
სამწუხაროდ ამ წარმოლგნაზე აქმდის
დაწვრილებით არა ვიცით რა, . სწორედ ამ
თარიღიდან ითვლის ოზურგეთის თეატრი
თავის ისტორიას.

1881 წელს დაარსებული ქართული დრამატული სახოგადოება, რომელიც სათეატრო საქმეს ჩაუდგა სათავეში ერთგანარი სტიმულის მიზები იყო ოზურგეთის სცენის მოყვარულთავის. „1893 წელს ოზურგეთში ჩამოვიდა ამერიკის ცნობილი ცირკი რომელსაც ხელმძღვანელობდა მილიონერი ქალი მანია გორდფუა და იულია კუპრა. ცირკმა ოზურგეთში ერთი წელი დაჟყო. მაყურებელი ბლომად ჰყავდა ახალგაზრდობა ძლიერ გაიტაცა ამ სანა-ახალბამ. ალექსანდრე წუწუნავამ, ვასო ურუშავებრი და სამსონ ხერკიძე გადაწყვიტეს

რაც არ უნდა დაკვირვობოდათ არტისტები გამწერაში დარიყვნები,, (ს. ხურციძე „მოგონებანი გურიის თეატრის შესახებ,, ო. ი. მ. საქევა №83 გვ. 2) 1893-94 წლებში ოზურგეთის მაშინდელ ქალთა სასწალებლის მოსწავლეთა მიერ წარმოდგენილი იქნა გიორგი ერისთავის კომედია „ძუღწი,, 1895 წლის გაზაფხული, ოზურგეთის თეატრის ცხოვრების ისტორიაში მნიშვნელოვან მოვლენას წარმოადგენდა ენგვივენ ა. ქართველი და ქართველი მეცნიერებები: ასე

—ւացարևոլուսա, կրտե ցոյզօնան. Տամասն Եւրօպիծև մոցոնեցիօճան ցըցք-շուռօթ: „1895 վլուս մաւե՛՛ ռշաբարցւու վարմուցնիւ ց գամարտաւու մօնենու ցիցօնենց; Վասու ածամիծ, աջամաւ մեսես, նախո ցալունա-ւացարևոլուս սրբա վարմուցնատ կոմի- դա, „Տեսում, մացրամ Տայշելա կողորու ցրուսէկուրշալու վազուն ցամու, ռասաց մուշքա նուալզրու. Հայալիցուրեւ վարմուցնիւ ցածքչեա ամ դրուս ոյսիրմու Մերազուզա աշուայիս ցիրմո մեպա- թրոնե Վասու Եղինձամի, Ռոմելմաւ Մերոն մատու- ծուլցու դա մոտենուա Տայշելա կունու ցամացնա, մացրամ Վասու ամամիթ մթէցուց սարուս սաւսեսա դա մօմարտա: մարտալուա մեսանունեցի դարնօնեցի ցարտ մացրամ իշշա տացւ Ենաս առ մուցցեմու, Ռուս ւարույլ Տայշել ց ամիթը զետամաթու, մերէպարց մե პարզալուց զար ռժ- շաբարցու Ցեսանմնաւո ցշրուս Տայշելու խալային, (Տ. Եւրօպիծի, մոցոնեցնան ցշրուս տայշտրուս Տայշել, ո. օ. մ. ունեց Տայշել №83 ց. 3)

1895 წელს აღ. აუგუსტავან სელიძ-
ლვანელობით ოზურგეთში დაარსდა სცენის
მთვარეება წრე. წრის ამოცანები შეაღენდა:
წარმოდგენების გამართვა და შემოსული
თანხებით დახმარების გაწევა საქველმოქმედო
მიზნით აგრეთვე სპექტაკლების ჩატარება,
როგორც ოზურგეთში, ისე სოფლებში (ბახვი,
დვაბჭუ, შემოქმედი, ასკანა და ა.შ.) რითაც
საფუძველი ეყრდნობა სცენის მოვარულოთა
გაწროვნასა და ქალაქის ოფატრის შექმნას.
სცენისმოვარეთა წრეში შედიოდნენ; აღ.
წუწუნავა, ვ. ურუშავე, ს. ხურციძე, ი. ურუშავე,
ნ. ლომჯარია.

მოყვარებებს შეემატენენ: ვ. ძიძიშვილი, ბ. შარაშიძე, ი. ღლონტი, ქალთაგან ს. შარაშენიძე, მ. ლოლუა, მ. ლომჯარია, დ. ჩხარტუშვილი სცენის მოყვარულოთვის და დაბრკოლებას წარმოადგენდა პირველ სანებში მსახიობ ქალთა სიმცირე, ვინაიდან ამ პერიოდისათვის მშობლები და ოჯახის წერტები მათ ტუქშავდნენ სცენაზე გამოსლისათვის და მსახიობობა სასირცხო საქმეთ მიაჩნდათ.

დიდ დაბრკოლებას წარმოადგენდა უბინაობაც. უკვე 1900-იანი წლების დასასრული-და დასის შემაღებლობა გაიზარდა. ამჯერად ისინი ქირაოზნ ქალაქის ცენტრში კერძო მექანიზრობის თუმანიშვლის სახლის ქვედა სართულს. 1901 წლის დასაწყისში მათ დაქირავებულ შენობას ცუცხლი გაუწდა და დაიწყვა. წარმოლენების გამართვა გადატანილ იქნა ქალაქის როტონდის შენობაში.

ითამაშა აქვსენტი ცაგარელის „ხანუმაში,,
ხანუმას როლი.

დასის წარმატების შესახებ სამსონ
ხურციქ იღონებს: „1902 წლს ჩვენი თეატრის
დასი იძღვნად გაზიარდა ისე გაძლიერდა რომ,
გადავწყიოტეთ გასტროლების მოწყობა. გავ-
ემგზავრეთ ქალაქ ბათუმს. ბათუმის ე.წ. „რკი-
ნის თეატრში,, დავდგით სპექტაკლი დ.
ერისთავის „სამშობლო,, , ცაგარელის „ციმ-
ბირელი,, , კოდევილი ანტონ ჩეხოვისა, თეატრს
ბათუმში კარგი წარმატება ხვდა, ქონდა სრული
შემოსავალი „ (ს.ხურციქ, „მოგონებანი გური-
ის თეატრის შესახებ, ო.ძ. საჭმ №83 გვ. 4

զամու-յալայիս ռողբնօթ և մերձակ գաճառից ամ პէրուուն և սատու և նօվուրու անձնաթրք մաս օոնքի առաջքանձրու წոշունա զա և ուրամա դա և սեպա ի պատասխան գաճազգնեն դա և սագրենօթ պատասխան դա և հենուն մա տապրու մերսուրացին մա դա և սցեն մո զարցեցին մա գրեմանց գոցութիւնից մա սամսոն եւրուս Շեմուրդուն անձնաթրք անձնաթրք և սցեն մոցարուլ դա մարտազգնեն წուրմուց յեն է.

1912-13 წლებში დასს შეემატა ნიჭიერ
ახალგაზრდა ქალი ელევინა წუწუნავა. 1913-14
წლის სეზონში ოზურგეთის თეატრი
ცხოვრებაში მნიშვნელოვანი ამბავი მოხდა: ოზ
ურგეთისა და გურიის მოსახლეობამ გადაწყვე
ტა სასცენო მოღვაწეობის იუბილის გამართ
ქართული დრამატული თეატრის უნიჭიერე
წარმომადგენლის ლადო მესხიშვილისათვი
ამის შესახებ სამსონ ხურციძე იგონება
„დიდებულ მსახიობს ლადო მესხიშვილს სახი
გადღებამ სადგურ ნატანებში დასხვედრა 3
ცხენოსანი ჩაქურაში გამოწყობილი რჩეულ
ახალგაზრდა. ნატანებიდან ლადო ეტლი
მეუღლესთან ერთად წამოვიდა. ეტლს მოყვებდ
და წინ და უკან 15-15 ჩაქურისანი გურულ
ცხენოსანი, რომლებიც გურული მგზავრულ
სიმღერებით მოაცლებდნენ ძვირფას სტუპირ
საღამოს გაიმართა წარმოდგენა წარმოდგენი
იქნა გუნიას „და-ძმა“, საღაც ლადო მესხიშვილ
გაიოზ ფაღავას როლს ასრულებდა. მან თ
ვისი ვორტუოზული თამაშით აღტაცება
მოიყვანა საზოგადოება. დარბაზში ხალხის ტე
ა არ არ უმოვლებდა; ამა ბერძნ იტე

ესტონია და სამართლებრივი კუთხით გადასტურდა ერთად ეგზულ იქნა კინ თეატრის შენობა, ქალაქის ცენტრში, სადა დღეს სასტუმრო გურიაა. კინ თეატრი შენობა ამავე დროს წარმოადგენდა დრამატულ სპექტაკლების გასამართვა ადგილს. თეატრი დეკორატორად მუშაობდა კვალიფიცირებული სპეციალისტი ბერაბიძე. ახალ შენობაში პირველ სპექტაკლის წარმოსადგენლად მოწვეულ იქნებოდა ალექსანდრე წუწუნავა.

საიბულეო საღამო გადაუხადეს ცნობი
ქართველ მსახიობ ქალს ნინო ჩხეიძე
საღამოზე წარმოდგენილი იქნა „მედეა.., მედე-
როლი თვით თუბილარმა შეასრულა. აზონო-
როლს ასრულებდა მისი მეუღლე მიხეი-
ქოლერი (ფილიმონ ქორიძის შვილი), მეფე-
როლი შეასრულა სამსონ ზურციძემ საღამო-
დიდ ძალი საზოგადოება დაესწრო,, -სამსო-
ნზურციძის მოგონებიდან.

1916 წლის ზაფხულში ოზურგეთის თეატრის
ექვივა ამ თეატრის შექმნისა და მისი
ჩამოყალიბების პირნერი ქართული თეატრის
რეკისორი ალექსანდრე წუწუნავა. გაზეთ
„თანამედროვე“ აზრი, -ს 1916 წლის 3 სექტემბრის
№196-ში გმოქვეყნებული კორესპონდენცია იუწყე-
ბოდა: „ქოზურგეთში, 29 ავგვისტოს აღვილობით
თეატრში რეკისორმა ალ წუწუნავმ გამართა
საღამო შემდეგი შინაარსით: პირველად წარმოად-
გინეს, მოკლე მაგრამ შინაარსით ძლიერი დრამა
.და,, გაძმოქვეთქული თვით წუწუნავს მიერ
ტოლსტიოს მოთხოვნილად „დები“, ..მეორედ
ითამაშეს ვგუნას კომედია „არივ-დარია“, დასას-
რულს დადგეს მეტყველი სურათები, თითქმის
უნაკლოდ „ხალხის გულის მესალომლის“, -უნატე
ნინოშვილის. ბატონმა წუწუნავმ წაიკითხა
ნინოშვილის მოთხოვნა „განკარგულებაა“, რომლის
მიემგრად გმირი კაცა მუნჯავა ისე აამიერებდა სცე-
ნაზე, ხალხის წინაშე როგორც ეს აღნიშვნული აქეს
უკადაგ ბელლეტრისტს. მთელი ამ სცენის
შესრულების დროს ცოცხალი სახე ძველი
ნინოშვილისა სრულიად განუნდრევულად და უსი-
ტყველ ივება საწერ მაგიდასთან კლიმოთ ხელში,
ხალხი ძლიერ გმაყოფილი დარჩა,,

1919 ებრა თეატრის დათვეები ჩაუდგა
რევისორ-მსახიობი სოსო ჟივიძე.

1923-24 წლების სეზონზე რეგისტრაცია-საბ-
იობ შპ.ეკუაშვილის ხელმძღვანელობით დაიდგა
სოფოკლეს „ოიდი პოს მეფის“, ოიდი პოს მეფის
როლი შეასრულა შპ.ეკუაშვილმა. ამავე
პერიოდში განხორციელდა შილერის
„ყაჩაღების“, დადგმა.

ოუზურგეთის სცენაზე აღიზარდა ბევრი
ნიჭიერი მსახიობი და რეჟისორი. სამხატვრო
ხელმძღვანელად მუშაობდნენ: ს. უკიძე, ვ
ნინიძე, შ. ბეჭუაშვილი, კ. ქლეუნტი, ა.ჟრანგა-
შვილი, ნ. კახიძე, გ.რისება, ს.ახალაძე, და სხვა.
ცალკეულ დადგმაზე მუშაობდნენ ცნობილი
რეჟისორები: ვ.ყუშიტაშვილი, მ.გამრეკელი,
ო.ალექსაშვილი და მარჯვანიშვილის თეატრის
მსახიობი მ.სულთანიშვილი. მთელ რიგ დადგ-
მებს ანხორციელებდა ახალგაზრდა რეჟისორი
თეატრის სამხატრო ხელმძღვანელი ლ.სიხა-
რულიძე. მხატვრებიდან ოუზურგეთის თეატრში
ცალკეული დადგმანი გააფორმეს ვ.სილამონ-
ერისთავმა, მ.თოიძემ, ა.აბახტაძემ, გ.გორგაძემ და
სხვებმა. დიდი ღვწელი მიუძღვის მხატვარ
დეკორატორ ლადო მალაზონიას, რომელიც
1922 წლიდან მოყოლებული წლების მანძილზე
იღვწევდა თეატრის სრულებრივი მხატვრული
სპექტაკლებისათვეს.

1939-40 წლის სეზონზე თეატრს ესტუ-
რა აპარა ვასაძე, რომელმაც მაღალი შეფასება
მისცა მახარაძის (ოზურგეთს 1934 წლიდან
ეწოდა მახარაძე ფქამახარაძის პატივისაცმად
მო) თავისწილის კონცერტით.

მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში, თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელად დაინიშნა ახალგაზრდა ნიჭიერი რეჟისორი და მსახიობი ს.ახალაძე, რომელმაც თეატრის ახალგაზრდა კოლეგტივთან ერთად შექმნა საინტერესო სპექტაკლები:, პირისაპირი,, , „პარტიზანები,, , „და მმა,, , „ჩემი შვილი,, , „ვინ არის დამაშავე,, 1945-46 წელს სეზონის შეჯამებისას თეატრს ესტუმრენ საქართველოს ხელოვნების საქმეთა სამართველოს წარმომადგენლები, მათ შორის აკაკი ხორავა, რომელმაც საზოგადოების წინაშე წარმოთქვა ვრცელი სიტყვა და მაღალი შეფასება მისცა თეატრის კოლეგტივს. ომის შეძლეობ წლებში მთავარ რეჟისორად მუშაობდნენ: გ.როსება, ლ.სიხარულიძე, ს.ახალაძე, ტ.წეროძე, ო.თალაგვაძე. ცალკეული დადგები განახორციელეს ო.ალექსიშვილმა, ვ.ნინიძემ, მ.ლალიძე, ბ.ნაკაიძემ, ს.თოიძემ, გ.სულთანიშვილმა და სხვგბმა.

ମାର୍ବାଦିଙ୍କ ମାର୍ବାଦିଙ୍କ ମାର୍ବାଦିଙ୍କ ମାର୍ବାଦିଙ୍କ
ମନିଶ୍ଵରଗୁଣାନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନତାକୁ ଯଥିଲେ 1958 ମେଘାଶମାତ୍ରରେ
ମନିଶ୍ଵରଗୁଣାନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନତାକୁ ଯଥିଲେ 1958 ମେଘାଶମାତ୍ରରେ
ମନିଶ୍ଵରଗୁଣାନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନତାକୁ ଯଥିଲେ 1958 ମେଘାଶମାତ୍ରରେ
ମନିଶ୍ଵରଗୁଣାନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନତାକୁ ଯଥିଲେ 1958 ମେଘାଶମାତ୍ରରେ

მარკა ლომავა

ოზურგეთის მუნიციპალიტეტის

გამოცემის შემდეგ ლენტა

